

Ni amable ni considerat

STEPHEN SESTANOVICH

Condoleezza Rice va aquesta setmana a Europa, en una mena de gira per millorar les relacions amb el Vell Continent. Molts europeus pensen que, com que va treballar per al president Bush pare, mostrarà una manera de fer política més pragmàtica, menys ideològica i menys unilateral.

En *Germany Unified and Europe Transformed*, un volum d'història d'aquest període que ha estat molt lloat per la crítica, Rice deixava clar que la política americana no es basa en la construcció del consens, ni en un joc respectuós de donar i prendre. L'experiència li va ensenyar, segons comentava al llibre, que cal marcar-se "objectius òptims, encara que, en aquell moment concret, semblen irrealitzables". Rice considera la unicitat de pensament una clau de l'èxit diplomàtic: un govern que "sap el que vol", normalment ho aconsegueix.

És parlar per parlar? De cap manera. Quan va caure el mur de Berlín, als líders europeus no els feia massa peça la unificació alemanya. François Mitterrand digué al president Bush que això provocaria una nova guerra. Margaret Thatcher i Mikhaïl Gorbatxov proposaven una solució peculiar en què l'Alemanya unida formaria part tant de l'OTAN com del Pacte de Varsòvia. Les històries dramàtiques que hi havia al darrere d'aquests punts de vista no van fer dubtar Bush en cap moment. Si els altres no confiaven en els alemanys, era el seu problema, i no el del president nord-americà.

Washington estava a favor de la unificació, i volia aconseguir-la el més aviat possible. Els dirigents americans, sobretot, el que volien era desmantellar ràpidament l'Alemanya oriental, però aquesta perspectiva horroritzava els aliats. Robert Zoellick, que en aquells moments era el responsable del departament d'estat encarregat de la política alemanya, i que serà, probablement, mà dreta de Rice, recorda que, tan bon punt la maquinària americana es va posar en marxa per accelerar el procés, l'opinió pública de l'Alemanya oriental va començar a reclamar la unificació immediata i la destitució dels líders favorables a les solucions graduals.

"Quan va caure el mur de Berlín, als líders europeus no els feia massa peça la unificació alemanya. Les històries dramàtiques que hi havia al darrere d'aquests punts de vista no van fer dubtar Bush en cap moment. Si els altres no confiaven en els alemanys, era el seu problema, i no el del president nord-americà"

Els polítics americans esperaven que els mecanismes consultius dissimularien el fet que eren ells els qui, en primer lloc, havien començat a desviar-se de l'opinió dels aliats. Segons el secretari d'Estat James Baker, el marc del "dos més quatre", que atorgava als quatre guanyadors de la Segona Guerra Mundial el paper de negociar la unificació alemanya, en realitat estava dissenyat per excloure'ls. I va funcionar. Encara avui dia la unificació alemanya s'associa amb la frase grandiloqüent del "dos més quatre", un fòrum que, en realitat, no ha resolt ni una qüestió important.

Altres vegades, les tàctiques americanes han estat menys subtils. Just abans de decidir accelerar la unificació, Bush va prometre a Gorbatxov que no ho faria. Els canvis d'estratègia de l'OTAN s'esdevenien gairebé sense avisar. Bush conta, a les seues memòries, que la qüestió era "massa important per revisar-la amb els aliats, com feia amb la resta d'assumptes".

Finalment, ni el president Bush ni els consellers en aquesta matèria no van fer els canvis necessaris per tranquil·litzar

els aliats, que estaven molt preocupats. A les memòries de Thatcher, Gorbatxov i Mitterrand trobem bastants al·lusions a la frustració que els va provocar la decisió de Washington de deixar-los al marge.

Com s'explica, aquest despotisme? L'Administració Bush tenia la mateixa certesa que les administracions recents: que els aliats eren curts de mires i que estaven confosos, i que no eren prou decidits per assolir èxits a gran escala. Així pensava Ronald Reagan quan va renunciar a la política de distensió. Això mateix creia Bill Clinton quan va abandonar la política de "contenció" del genocidi als Balcans. I aquest era, també, el parer de Madeleine Albright, quan explicava què volia dir quan afirmava que els Estats Units eren una nació indispensable: "Tenim una visió de futur superior a la dels altres països".

Potser els europeus ho consideren arrogant o pernicios, però cal entendre el maximalisme americà, si més no, per aquesta raó: perquè ha afavorit l'emergència, en la postguerra freda, d'una Europa estable i unificada. L'Iraq és l'altra cara de l'enfocament maximalista. Qualsevol que vulga oferir-hi una alternativa, almenys els líders aliats amb qui Rice s'entrevista aquesta setmana, haurà de començar per avaluar aquests èxits de la política americana.

Obliden com era la diplomàcia de la primera administració Bush. Quan es va plantejar la qüestió més important que feia referència a la seguretat europea, a final de la guerra freda (la unificació alemanya), Estats Units es va oposar a les potències europees més importants (a totes, excepte a Alemanya, és clar); va menysprear els seus punts de vista; va seguir les passes que s'havia marcat i gairebé no els va donar res a canvi.

Stephen Sestanovich, membre del Consell de Relacions Exteriors i professor de diplomàcia internacional a Colúmbia, fou ambaixador nord-americà a la Unió Soviètica, del 1997 al 2001

© The New York Times - EL TEMPS
Traducció: Maite Insa